

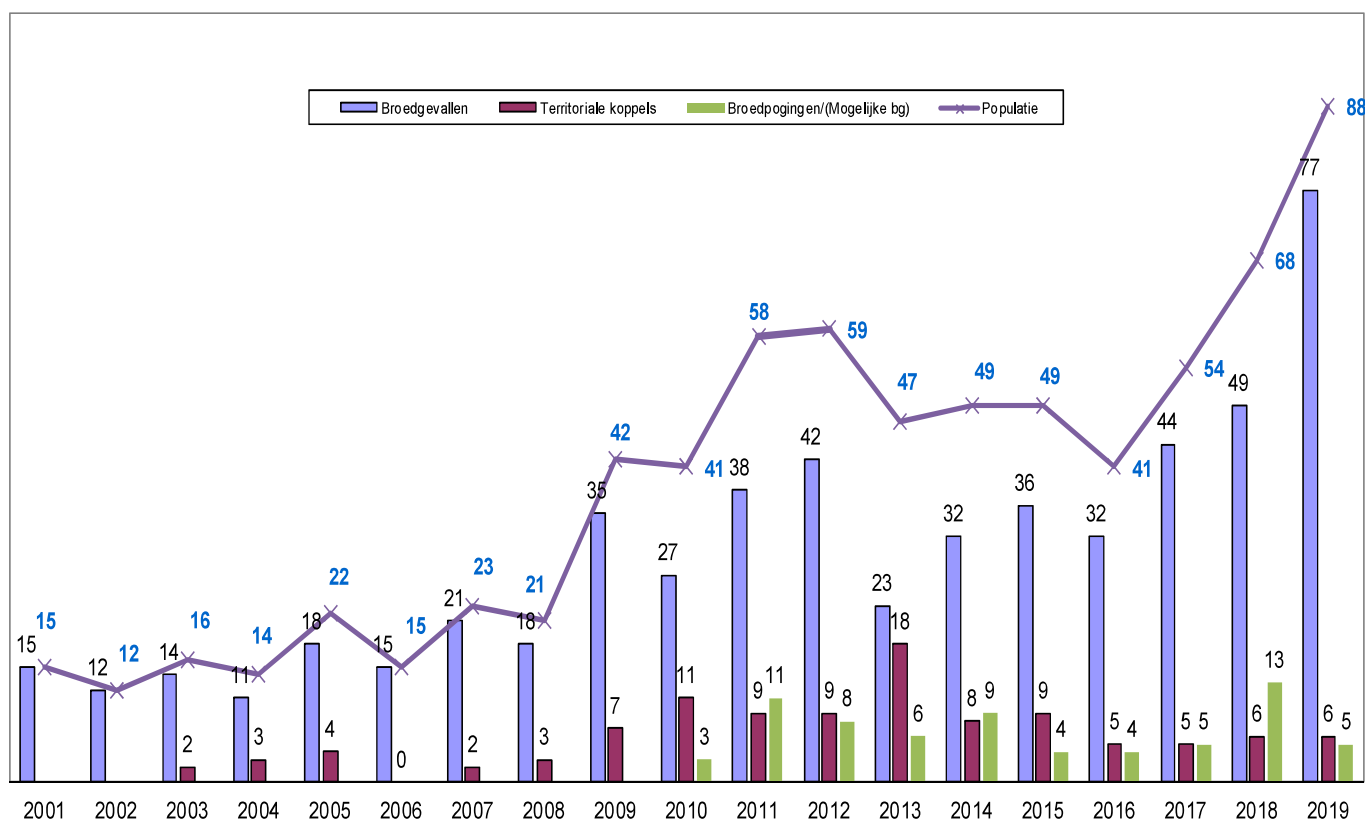
Bruine kiekendieven 2019

Wat een seizoen!

Een paar milde winters en een droog/zacht voorjaar zorgden ervoor dat 2019 een fantastisch muizenjaar is geworden en dat is te merken aan het aantal roofdieren dat gemeld werd. We hebben het hier niet enkel over uilen, torenvalken en kiekendieven, maar ook bijvoorbeeld de hermelijn deed het heel goed in ons werkingsgebied.

In 2018 haalden we een record van 32 broedgevallen bruine kiekendief waarvan de jongen succesvol zijn uitgevlogen. In 2019 doen we hier een serieuze schep bovenop en klokken we af op 55 succesvolle broedgevallen. De totale populatie is dit jaar toegenomen met 20 koppels en stijgt

zo naar 88. Als we kijken naar de kaart met broedgevallen, zien we dat er een mooie gelijkmatige verspreiding van nestlocaties is binnen (en net buiten) ons werkingsgebied. De Moeren is nog steeds de thuisbasis van veel kiekendieven, maar de grootste dichtheid lag dit jaar in de broeken rond De Blankaart. De IJzervallei, waar zich ondertussen 24 koppels hebben genesteld, blijft een enorme aantrekkingskracht hebben. Er was zelfs voor het eerst ooit een succesvol broedgeval bruine kiekendief op het plateau van Izenberge in Alveringem. Elk succes heeft ook een keerzijde: hoe meer koppels er zijn, hoe hoger het aantal mislukte nesten kan zijn. In 2019 noteerden we 22 mislukte broedgevallen.

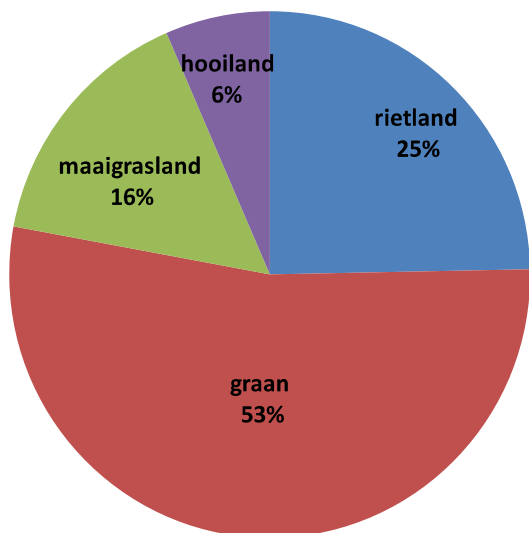

Spreiding over gemeenten

Voor het eerst zijn er meer broedgevallen gevonden in Diksmuide (22) dan in Veurne (21), maar voor beide gemeenten was dit een record. Zowel Alveringem (7) als Nieuwpoort (6) haalden nooit eerder zoveel broedgevallen. Lo-Reninge en Houthulst volgen op de voet met beide 5 broedgevallen. Gistel, Middelkerke en Koksijde hadden elk 2 broedgevallen. De Panne, Koekelare en Vleteren hadden 1 broedgeval. Dit jaar werden er 2 koppels bruine kiekendief in Frankrijk opgevolgd, maar bescherming was gelukkig niet nodig.

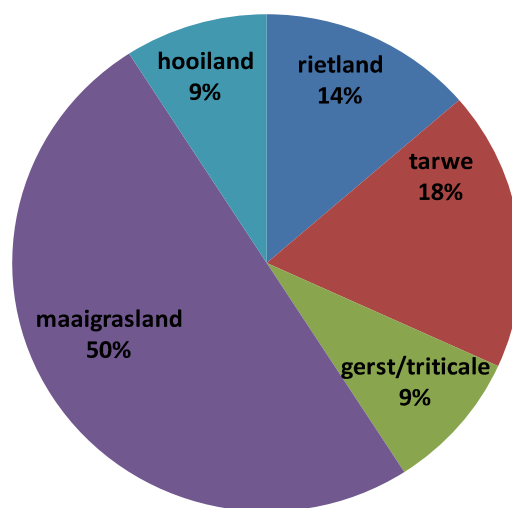
Biotoop

Een kwart van de kiekendieven in onze contreien verkiest riet als broedlocatie. Van deze kiekendieven wordt het nest niet opgespoord om de kans op predatie te minimaliseren. Het meest kwetsbare biotoop is maaigrasland (16%) bij landbouwers. Door intensieve bemesting worden er soms wel 3 snedes gras gemaaid per jaar. De tijd tussen de maai beurten is echter te kort om een nest succesvol groot te brengen zonder nestbescherming. Ook mét nestbescherming blijft de kans op mislukking heel groot in grasland door predatie van onder andere de vos. Het gras valt snel plat waardoor het nest open en bloot komt te liggen. De helft van alle mislukte broedgevallen dit jaar (11) was dan ook in maaigrasland. Ook in hooiland is broedsucces niet evident. Het voordeel dat we hier hebben is dat heel wat hooiland in de IJzervallei eigendom is van ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) waar, door intense samenwerking, regelingen kunnen worden getroffen om maaidata uit te stellen. Dit was op verschillende plekken het geval in 2019, dus een welgemeende dank aan ANB is wel terecht. Meer dan de helft van de kiekendieven is verknocht aan graan (53%). Binnen de graansoorten kiest 34% voor tarwe en 19% voor gerst. Gelukkig maar, want gerst wordt een tweetal weken eerder gedorst dan tarwe, dus dat geeft ons meer tijd om de nesten te lokaliseren.

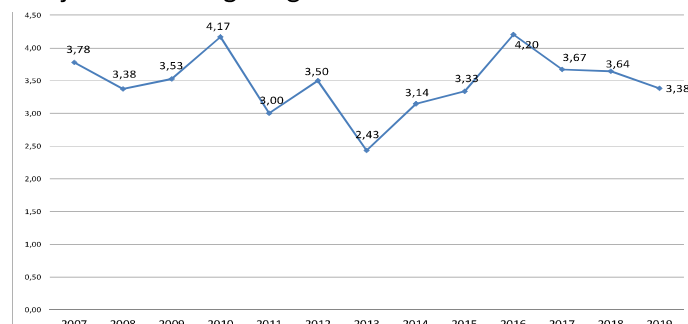
Mislukte broedgevallen

In 2019 noteren we een broedsucces van 67%. Zoals eerder vermeld zijn broedgevallen in maaigrasland de voornaamste oorzaak voor dit relatief lage cijfer. Ook hebben jonge koppels een grotere kans op een mislukt broedgeval. In 2019 kan er niet naar de vos gewezen worden als predator en oorzaak van mislukte broedgevallen. Er zijn echter wel 2 broedgevallen die mislukt zijn en waarbij er een heel groot vermoeden is dat een buizerd op het nest is geweest. Is dat geen spreekwoord: de veren verraden de vogel? Hieronder de grafiek van mislukte broedgevallen per broedbiotoop.

Nestgemiddelde

Van 26 nesten kennen we het exacte aantal jongen, omdat het nest opgespoord moest worden voor nestbescherming. In deze 26 nesten troffen we in totaal 88 jongen aan, wat het gemiddelde op 3,38 per nest brengt. Bij andere nesten spreken we van een minimum aantal juvenielen dat bij controle vanop afstand is gezien. Hoe minder verstoring er gebeurt aan het nest zelf, hoe beter uiteraard. Het grootste legsel dat werd aangetroffen, betrof 7 eieren! Hier zijn er minimum 4 jongen uitgevlogen. Vorig jaar is er maar 1 jong in Ramskapelle uitgevlogen. In 2019 spreken we van 5 gelukke nesten (1 mislukt nest) met een minimum van 14 juveniele bruine kiekendieven die uitgevlogen zijn, waarvan er 6 getagd werden. Een hele vooruitgang dus! In heel het werkingsgebied zijn minimum 132 juvenielen uitgevlogen!

De VOC-kiekjes

Tijdens de zoektocht naar kiekendieven stootten vrijwilligers van Natuurwerkgroep De Kerkuil op een nest bruine kiekendieven in Zevekote, net ten noorden van de snelweg. Op 11 juli werd de exacte locatie van het nest bepaald en gekeken of de jongen groot genoeg waren om te vleugelmerken en te ringen. Er werd toen besloten om nog 5 extra dagen te wachten.

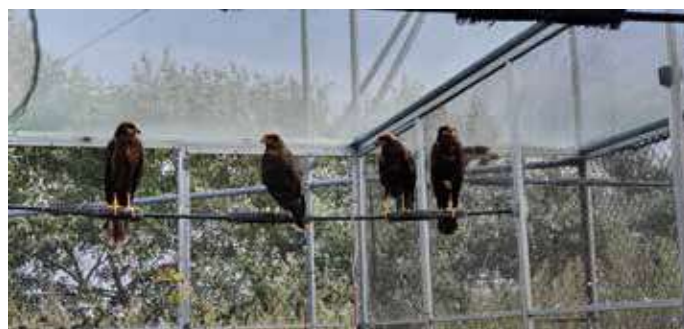
Op 16 juli trokken ze opnieuw richting het nest en vonden ze het adulte wijfje op 2 meter van het nest. Ze zat neer in de tarwe en liet zich makkelijk pakken. Ze zag er niet gezond uit. Een adulte kiekendief moet wegvliegen eens je in de buurt komt van het nest. Er werd besloten om haar naar het VOC (opvangcentrum voor vogels en wilde dieren) in Oostende te brengen. Ook de vier jongen werden van het nest gehaald. Toen we terugkwamen aan de auto, bleek het adulte wijfje al overleden. Een aanwezige medewerkster verwoordde het als: "Ze heeft gewacht om te sterven tot ze zeker wist dat haar jongen in goede handen waren".

foto Redgy Vergracht

De ringer, die vele jaren vrijwilliger was in het VOC, stelde vast dat het wijfje al een paar dagen niet meer gegeten/ gevlogen had. Het mannetje, hoe hard hij ook zijn best zou doen, kon deze vier jongen niet alleen grootbrengen. De juveniele vogels waren dan ook alle vier heel mager. Vogels die naar een vogelopvangcentrum gebracht worden, mogen niet voor opname geringd worden, enkel bij vrijlating. Dat is één van de regels die aan medewerkers van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen opgelegd wordt. Gelukkig is er tot zeer laat permanentie in het vogelopvangcentrum in Oostende. Raoul, de dierenarts zelf, was nog aanwezig en diende de eerste zorgen toe aan de vier jonge knapen. Ook de moeder-vogel werd daar afgeleverd en zou opgehaald worden om onderzoek te doen naar de oorzaak van haar overlijden. Dit is zeer belangrijk, want wat de moeder heeft opgelopen, zouden de jongen ook kunnen hebben. Tot op heden is er echter nog geen doodsoorzaak gevonden bij de moedervogel.

In het vogelopvangcentrum werden ze met de beste zorgen overladen. Deze vier jonge knapen stonden er drie weken lang in de spotlight, maar verdeelden wel de mening van de vrijwilligers daar. Sommigen waren op slag verliefd op de vier rakkers, anderen vonden het maar lelijke beesten.

Na drie weken konden ze al zelfstandig jagen en was het hoog tijd om ze los te laten. Dit gebeurde niet in Zevekote, want het mannetje had het gebied al lang verlaten ondertussen, maar in de omgeving van De Blankaart in Diksmuide. Daar zat de dichtste populatie van bruine kiekendieven en vlogen nog vele juvenielen rond. Mogelijks kunnen ze dan daar een muisje meepikken tijdens een prooioverdracht. Als een adulte vogel een prooi komt aanbrenge, en er zijn veel jongen aanwezig, kijken ze niet welke jongen uit hun eigen kroost komen. De jongen werden geringd, getagd en losgelaten.

De daaropvolgende dagen werden ze nauwlettend in het oog gehouden. De getagde kiekjes vlogen tussen de ongetagde en bleken het naar hun zin te hebben. Eén getagd jong heeft geprobeerd een door een adult aangebrachte prooi te pakken door prooioverdracht. Of hij hierin is geslaagd, werd door de grote afstand niet bevestigd. Hoewel er terugmeldingen waren van 1 jong dat zelfstandig aan het jagen was, werd ditzelfde jong een paar uur later uitgeput teruggevonden. Was zijn jacht niet succesvol genoeg geweest? Dit jong (het enige wijfje van het nest) werd terug naar het VOC gebracht om aan te sterken. Op 25 augustus is zij opnieuw vrijgelaten nadat ze zelfstandig levende muizen in het VOC had gevangen en opgegeten. We wensen haar veel succes en vele terugmeldingen toe.

tekst en foto's Wim Bovens tenzij anders vermeld